

A Xornada de Tambo

Por: Lino J. Pazos Pérez

O Tenlo separado do resto da illa por unha estreita canle.

mellorando outro anterior, levouse a cabo con toda normalidade, comezando de seguido unha marcha cara á duna rampante que dende a praia, e empurrada polos ventos, escala dende fai séculos ata practicamente a cima do monte San Fagundo, que domina a illa, e que agora sabemos está coroado polos restos dun castro, circundado por murallas defensivas, onde afloran vestixios de muros e vivendas, cristianizado por unha capela que puido ser templo romano..., para, acto seguido, continuar ata o lugar que nós denominamos “merendeiro”, onde escoitamos o primeiro poema da Xornada, recitado por Macamen Alonso, “*Pensar é escuro*”, obra de Luisa Villalta, á que Galicia homenaxea este ano (2024), e outro, da súa autoría, titulado “*Insomnia*”, referido ao primeiro.

Continuamos a visita á Illa baixando ata a praia denominada Area da Illa, de gran tan fino que renxe ante as nosas pisadas, para ollar a “*resbaladoira*”, construída posiblemente con materiais extraídos do primitivo mosteiro, dado que a maioría das pedras están traballadas (perpiaños), teñen marcas de canteiros, son parte das cornixas ou outros elementos dos paramentos monacais, e, incluso atopamos unha cruz de máis dun palmo de envergadura gravada sobre unha delas; esta especie de rampla completa o peche da antiga ostreira, de considerables dimensións, segundo a tradición utilizada como “*comboa*”, lugar onde recoller os peixes que entraran nela durante as mareas que, ao quedar en seco, non poderían retornar ao mar, e por onde camiñara sobre as augas o propio san Fructuoso, fundador do mosteiro na illa; e alí, subido ao “*adarve*” da ostreira, eu mesmo lin o poema “*Cova das pombas*”:

Profunda soidade que me atrapa
no interior de ti, *Cova da Pomba*,
profunda inquietude que me acouga
cando penetro no teu mundo sen fin.

Plumas brancas na area
advirtenme da túa presenza,
pero por moito que o intento
non logrei verche en ningún momento,
muller alada, pomba na cova agochada.

Da praia, pasamos a visitar a capela levantada arredor de 1868, con motivo do establecemento en Tambo da instalación sanitaria onde tratar as enfermidades contaxiosas das tripulacións e pasaxe dos barcos provenientes das Américas, descoñecendo polo de agora se construída enriba doutra máis antiga que cita Sarmiento, onde, Noa García, leu outro poema, titulado, “*Ti que naces do fondo da ría*”, relatando os guías algunhas das moitas lendas e historias que corren en torno á illa:

Ti, que naces do fondo da ría
cuxas mareas cobren e descubren
as túas furnas salitrosas
e acurtan ou amplían os teus areais.
Ti, que alzas árbores cara ao ceo
coma un bosque imaxinario de mastros.
Ti, que sobre o teu cume soubeches gardar o segredo
que levantaron xentes que nos precederon...

O lazareto foi a seguinte parada, onde, despois de recibir información sobre este magnífico edificio, carente de teitume e necesitado dunha urxente consolidación dos seus muros previndo un máis que posible derrube, que ronda os cen metros de longo, e, na que consideramos parte “*limpa*” da institución (este tipo de establecementos dividiase en “*limpo e sucio*”, separados por unha rexa, segundo se atendera aos enfermos ou ao resto de pasaxeiros do barco afectado), Fabiola Martínez, outra das vates que nos acompañaban, leu dous poemas, “*Choran os castiñeiros*”, e “*Fala o mar*”.

Continuando o camiño, pasamos polas antigas construcións que albergaran as oficinas administrativas do complexo e a taberna e tenda de comestibles que naquel xa afastado derradeiro terzo do século XIX fornecía os estómagos dos alí enclaustrados, e aos seus coidadores e vixiantes.

O paso pola polvoreira foi rápido, sabendo que retornaríamos ao lugar, aínda que interesante para os visitantes que viron onde as forzas armadas acubillaban a munición e explosivos, e que pode ser un bo lugar para organizar algún que outro íntimo concerto, coma nós mesmos puidemos comprobar, pola formidable acústica que ten a bóveda de formigón armado de considerable espesor.

A baixada á fonte de San Miguel, lugar considerado como sagrado, e as lendas que corren sobre ela; auga milagrosa, río subterráneo que vén do continente, presenza de Francis Drake limpando o sangue da espada coa que dera morte aos monxes, Benito Soto acubillando nas súas inmediacións parte do tesouro roubado aos ingleses, etc., leváronnos a contar a importancia que tiña este punto da illa no que, así o apuntan os Derroteiros, os barcos que viñan á ría tiñan o punto adecuado onde facer a augada, imprescindible naqueles tempos da navegación a vela, e incluso a vapor; auga doce que abastecería séculos pasados ao propio mosteiro e ás escasas vivendas dos poucos veciños que acompañaban aos frades ou eremitas, e que se atopaban nas súas inmediacións, pendentes das catas arqueolóxicas que comezarán en breve e que, seguramente, confirmarán a nosa teoría.

Augas das escorrentías
que baixan ata a fonte de San Miguel,
auga milagrosa
para aquel que teña sede de saber...

Noa García lendo un poema acompañada á guitarra por Xosé Constenla
(fotografía Adrián Salcedo)

A camiñada ata o monumental “*taffoni*” indicábanos que a xornada estaba tocando ao seu fin, e aínda faltaba o máis importante, que era a actuación de Xosé Constenla, cantautor que nos acompañaba na xira.

Os rapaces, e os que xa non o eran tanto, desfrutaron do lindo pasando baixo o enorme con ao que xa temos bautizado como “*do Frade*”, en correspondencia con outra pedra, somerxida, que atópase no mar.

O retorno á polvoreira, especie de anfiteatro onde xa estaba situado Constenla, congregou a tódolos asistentes, momento no que Claudio Quintillán, presidente da asociación *Irmandade Illa de Tambo* recitou un poema de Celso Emilio Ferreiro, e, o autor deste improvisado artigo, atreveuse co “*Manifesto de Tambo*”, que axuntamos.

Xosé Constenla, que xa acompañara coa guitarra ás (aos) *rapsodas*, xeógrafo de carreira, profesor nas Universidades da Coruña, Madrid ou Vigo, ao tempo que “*trobador*”, obsequiou-nos, neste marco incomparable, cunha serie de cancións, a maioría da súa propia autoría, sendo aplaudido con vehemencia polos asistentes, pese a que o cansazo pola camiñada comezaba a notarse entre os máis veteranos; cancións todas elas reclamando a liberdade e defendendo a nosa lingua, que deron remate á Iª Xornada de Tambo, e que, se se dan as condicións oportunas, seguiremos celebrando cada sábado anterior ao día das Letras Galegas, ás que pretendemos homenaxear ao tempo que reclamamos respecto para a Illa de Tambo e a súa contorna...

Claudio Quintillán lendo un poema de Celso Emilio Ferreiro. (fotografía Adrián Salcedo)

Xosé Constenla en plena actuación (fotografía Adrián Salcedo)

MANIFESTO DE TAMBO

Algo máis extensa que Tambo, unhas 15 veces, a illa de Wight acolleu no ano 1970, creo que no seu terceiro festival de música, e último da saga, arredor de seiscentas mil persoas, segundo din as crónicas, aínda que todo acabou nunha ruína económica para os organizadores e nunha festa por todo o alto para os espectadores.

Os desperdicios e a desfeita cometida por unha turba de incontrolados deixou aos pacíficos veciños da illa conmovionados, prohibíndose por lei volver a permitir tales eventos (neste século retomáronse os concertos, pero estritamente controlados).

Se extrapolamos a cifra de visitantes, sería como se acudiran á Illa de Tambo para este evento corenta mil persoas. Quedarvos con este feito e o que supón a entrada incontrolada de xentes a un espazo reducido...

Nós cremos que, aquí e agora, comeza un novo futuro para esta nosa illa de Tambo, illa da felicidade, como di a canción, Wight is Wight, a illa do amor; amor polo medio ambiente, amor polo mantemento do seu patrimonio, amor polo mantemento da súa singularidade..., fagamos que se teña en conta o pasado da Illa para que poidamos ter un futuro acorde cos novos tempos, onde o que debe imperar é o respecto pola Natureza...